

TEKST: IMMANUEL KANT, GRUNDLÆGGELSE AF MORALENS METAFYSIK

- 1 Pligt er nødvendigheden af en handling udført af agtelse* for loven. Jeg kan have interesse for det objekt der er virkning af min påtænkte handling, men jeg kan aldrig have agtelse. Det kan jeg ikke eftersom det kun er viljens resultat og ikke dens virke. Ligeledes kan jeg ikke have agtelse for et ønske eller et behov, det være sig mit eller en andens. Er det mit eget kan jeg højst billige det. Er det en andens kan jeg undertiden holde af det, hvilket betyder at jeg anser det for at være gunstigt for min egen fordel. Kun det der er knyttet til min vilje som grund men aldrig som virkning, kun det der ikke tjener mine behov men tværtimod har mere vægt end de, eller i det mindste ikke tæller med i valg-
- 10 vervejelserne, altså selve loven, kan være genstand for min agtelse og dermed være et bud. En pligthandling isolerer fuldstændig et behov og dets genstands indflydelse; der bliver derfor intet andet der kan bestemme viljen end, set fra et objektivt standpunkt, den rene agtelse for denne praktiske lov. Maximen* er følgelig at jeg skal følge denne lov, selv om det så skulle indebære at alle mine
- 15 behov ville lide skibbrud.

- En handlings moralske værd ligger altså ikke i den forventede virkning og derfor heller ikke i et eller andet handlingsprincip som låner sin bevæggrund fra denne forventede virkning. Thi alle disse virkninger (ens eget velbehag, ja endda fremmen af andres lykke) kunne ligesågodt komme i stand gennem andre
- 20 årsager, og et fornuftsvæsens vilje var således ikke nødvendig; det er imidlertid i denne alene at det højeste og ubetingede gode findes. Der kan derfor ikke være andet end forestillingen om selve loven, den lov der kun findes hos fornuftsvæsenet, der udgør det gode vi kalder det moralske – alt under forudsætning af at det er loven og ikke den forventede virkning der bestemmer viljen.
- 25 Dette gode er allerede til stede i den person der handler derefter og behøver således ikke først at ventes i virkningen.

- Men hvad kan det vel være for en lov der er således at forestillingen om den uden indskrænkning kunne kaldes absolut god uden hensyn til den forventede virkning. Da jeg har berøvet viljen enhver tilskyndelse til at adlyde en eller anden lov ud fra de konsekvenser en handlen efter loven ville medføre, så bliver
- 30 der som princip for viljen intet andet tilbage end den almengyldige handlingslov, den nemlig, at jeg aldrig skal bære mig anderledes ad end *at jeg samtidig kan ville at min maksime skal være en almengyldig lov.* [...]

- Jeg behøver altså ikke nogen større skarpsindighed for at finde ud af hvad jeg
- 35 skal gøre dersom min villen skal være god. Uden erfaring med hensyn til verdensforløbet og uforberedt på det der sker i verden, spørger jeg blot mig selv: Kan du ville at din maksime bliver en almen lov? I det tilfælde at jeg ikke kan, må den afvises. Den må ikke afvises på grund af den ulempe den vil medføre for dig eller andre; den må derimod afvises fordi den ikke kan passe som princip i en mulig almen lovgivning. For en sådan lovgivning tvinger min fornuft mig imidlertid til at nære en umiddelbar agtelse, selv om jeg endnu ikke indser hvorpå den grunder sig (hvilket det er filosofiens sag at undersøge). Jeg forstår dog at det er en værdsættelse af den værdi som langt opvejer alle de værdier der værdsættes af tilbøjeligheden; og jeg forstår at nødvendigheden af at jeg
- 40 handler af ren agtelse for den praktiske lov er det der udgør min pligt og som enhver anden bevæggrund må vige for; thi den udgør betingelsen for en i sig selv god vilje – en vilje hvis værd overgår alt.